

XXXIX. évfolyam 24. szám.

Budapest, 1904. június 12.

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utca 34. szám.

Kiadó: **MAGYAR TANITÓK OTTHONA**

Budapest VIII., József-körút 8. szám.

BUDAPEST, 1904.

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDAJA

VII., Kertész-utca 20.

Ideal írógép

azonnal és ál-
landóan látható
írással.

Prospektust és írásmintát küldenek:

SCHOTT H. és DONNATH

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 1 szám.

TELEFON 62-45.

Rendkívüli árleszállítás!

Tekintettel a rendkívüli rossz üzleti viszonyokra és arra, hogy a tavaszi időnyre nagy mennyiségű finom szöveteket szerezttem be úgy, hogy szövetraktáram igen túlhalmozott, de különösen azon körülményre, hogy munkásaimat foglalkoztatni kell, elhatároztam, hogy **egy teljes férföltönyt**

csak 12 forintért

készíték mérték u'án, saját férfiszabó-műtermemben, remek szabásban és elegáns kivitelben a legfinomabb minőségű fekete, sötétkék, szürke, vagy barnasínű gyapjuszövetekből.

Vidéki rendelések a legpontosabban eszközöltetnek és utánvét mellett szállítatik. Vidéki megrendelésnél a lenti mértékutasítás kitöltve beküldendő. **Minták a nagy forgalom miatt nem küldhetők.**

LICHTMANN S. férfiszabó

Bpest, Rottenbiller-utca 4b.

Utasítás a mértékvételhez.

A kabát számára.	Cm.	A nadrág számára	Cm
Háthossza a gallérvarrástól kezdve		Belső nadrág hossza a lábközvárrástól egészen a cipő sarkáig	
Ujjahossza a hát ujjavarrásától kezdve		Hasbőség a mellényen át mérve	
Mellbőség a mellényen át a hóna alatt		A mellény hossza az inggallér hátsó gombjától elől mérve	

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TARSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK,
A TANITÓK ORSZAGOS BIZOTTSAGÁNAK és a BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

Nyílt levél*).

— Beöthy Zsolt urhoz. —

Méltóságos Uram!

Abban az előkelő társaságban, amely a népiskolai közoktatás reformálására készített törvény-tervezetet tárgyalta és megvitatta, Méltóságod „élesen bírálta azt a fegyelmeztlenséget, amelyet az utóbbi időben bizonyos pesti tanítók részéről tapasztalhat mindenki.“

Ezt a valóban éles bírálatot aztán módosítani méltóztatott.

Amidőn *Bárcy* István székesfővárosi iskolaügyi tanácsos ur Méltóságoddal szemben férfiasan megvédelmezte a pesti tanítótságot erre úgy módosította Méltóságod az idézett éles bírálatot, hogy: „a fővárosi tanítóknak hivatalos működésükben való fegyelmeztlenségére nem gondolt, hanem igenis a tárgyalásnak arra a módjára, amelyet a pesti tanítók gyakoroltak épp ezen törvényjavaslattal szemben.“

Méltóságos Uram!

Aki ezt a nyílt levelemet a nyílt őszinteség és igaz tisztesség-tudás hangján intézem Méltóságodhoz — magam is ama „bizonyos pesti tanítók“ közül való vagyok. Mondom pedig ezt hivalkodás és híreskedés nélkül, de mondom tiszta benső érzéssel és tudattal, — és mondom még azért is, mert — megértettem a szót.

Megértettem, de igen kérem Méltóságodat, hogy most már Méltóságod is értsen meg bennünket.

Ez volna célja ennek az én egyszerű, igénytelen írásomnak, ha ugyan Méltóságod figyelmére méltatja és jóindulattal fogadja.

Jó járásban fáradok én ezzel a cselekedetemmel is, így méltóztassék tehát lépésemet megbírálni.

Persze, az „éles bírálat“ pápaszemén keresztül ez a cselekedet is magahitt, modortalan kiállás és kihívás.

*) Szolgáljon ez a nyílt levelem válaszul a Népnevelők Lapja „Elhirtelenkedések“ című cikkére is, amely egyébként az érdemes szerkesztőnek egyéni véleményét fejezte ki. Sz. J.

De nem csupán azon igyekezem, hogy a történetek hiv föltárásából megértse dolgainkat Méltóságod, de arra is törekszem, hogy ügyünkben Méltóságodat támogató cselekvésre bírjam.

Ezt a reménykedésemet Méltóságod kiváló személyéhez több oknál fogva fűzhetem.

Először is azért, mert a szaktanácskozáson egyedül Méltóságod mutatott rá kellő módon az alkotandó törvény végrehajtásának egyedi biztosítékára és föltételére, amidőn azt kívánta Méltóságod, hogy: *„a tanítói fizetések dolgában az állam menjen el a lehetőség határáig.“*

Ennek a kivátnak *abban az előkelő társaságban* való hangoztatásával Méltóságod Beöthy Zsolthoz, a magyar nemzeti kulturának küldetett prófétájához illő és méltó ígéket hirdetett. Amaz „éles bírálat“ azonban, Méltóságos Uram, a félrevezetett és ezekből tévesen itélkező — miniszteri tanácsosnak az ítélete volt.

Azt a bírálatot Méltóságod, mint Beöthy Zsolt, soha ki nem mondotta volna, mert a Beöthy Zsoltokat a közélet küzdelmeinek és az azokban harcoló emberek magatartásának megbírlásában olyan magas szempont vezérli, hogy nem ajánlgathatják a Sasku-féle Illemtant azoknak a tanítóknak, akik emberhez illő módon emelik fel fejüket, amidőn őket magasztos munkájukért járó fizetésükben, ujra és ismét szolgálkká akarja lealacsonyítani és megbélyegezni a kormányhatalom, amely azonban azoktól a szolgálkká alacsonyított emberektől várja — az egységes magyar nemzeti állameszme megvalósításának nagy céljáért: a magyar nemzeti kulturának hűséges, buzgó, lángoló szolgálatát!

A Beöthy Zsoltok ilyen küzdelem láttára az olyan nemes nyilatkozatot és kijelentést hallják nagy lelki örömmel, amilyent Bárcy István a székesfőváros tanügyi tanácsosa mondott a szaktanácskozáson, hogy: *„az iskolán kívül — társadalmi téren — a fővárosi tanítók szabad mozgását senki sem gátolja.“*

Bocsánat, Méltóságos Uram, hogy Beöthy Zsoltot megvédelmeztem a — miniszteri tanácsossal szemben.

Őszintén, lelkemből mondom, hogy ezt az előbbi néhány sort a gunyolódás gondolata nélkül irtam le. Sőt a Beöthy Zsolt iránt tartozó tiszteletem arra az őszinte vallomásra indít, hogy — hitem szerint mondom — amikor Méltóságodban ott a szaktanácskozáson megnyilatkozott Beöthy Zsolt, akkor a tanító is fölszólt Beöthy Zsolt lelkében, mert hiszen Beöthy Zsolt, mint szintén tanító, velünk együtt szintén érzi azt az arculítést, amelyet a törvénytervezet miatt minden igaz, becsületes tanító érez.

Második ok, amiért Méltóságodhoz annyi reményt fűzök, mint ügyünk lelkes támogatójához, annak a fényes eredménynek a kivívása, amelyet Méltóságod a középiskolai tanítók fizetési ügyében — talán még nagyobb fegyelmetlenséggel a mienknél — megcselekedett.

Méltóságod, aki maga is oktatással foglalkozik, az alaprakó munkások küzdelmeit erkölcsi és anyagi jobblétükért, nem tekintheti közömbösen. Kérjük, jöjjön segítségünkre a küzdelemben.

Milyen fölemelő és hatalmas egyesülés volna az, Méltóságos

uram, ha Méltóságod kiftünő egyéniségének szellemi és erkölcsi erejével a magyar nemzeti kultúra munkásait mind összefoglalná egy hatalmas szervezetbe! Valóban Beöthy Zsoltokhoz méltó és reájuk váró feladat!

És akkor, Méltóságos uram, még „éles bírálatát“ is szeretettel fogadnánk, mert köztünk mondaná, mert javítani akarna rajtunk az „éles bírálattal“, — és nem megfeddeni szeretetlenül, tájékozatlanul, félrevezetve, az egész ország figyelve mellett, személyi és erkölcsi súlyának magaslátáról.

Ezzel mondanivalóimban odaértem, Méltóságos uram, hogy a történeteket hiven föltárjam. Bizonyosságom egyik részről az Országos Bizottság immár megjelent Hivatalos Értesítője, a másik részről, a Tanítók Otthona részéről pedig az a támadó cikk, amely az Otthon hivatalos lapjában: a Népevelők Lapjában, legutóbb megjelent.

Először vegyük az előbbit.

Az Országos Bizottság gyűlésén történt határozatok közül főleg azt írják a „pesti tanítók“ rovására, amely megtiltotta az elnököknek, hogy a szaktanácskozásban részt vegyen.

Ezt a határozatot illedelmi szempontból csakugyan lehet bírálni. Azt is megengedem, hogy, ha elmegy az Országos Bizottság elnöke a szaktanácskozásra, ez egy és más tekintetben hasznos lett volna. De hogyan, mi más módon tudjunk mi tanítók demonstrálni az ellen a lekicsinyelő felfogás ellen, hogy akkor, amidőn a „szak“-tanácskozásra a hatóságok, a felekezetek, a politikai pártok, a sajtó, a közélet részéről tömeges meghívások történtek, a magyar tanítóság részéről egyetlenegy embert hívtak meg! Igaz, hogy az az egy ember az Országos Bizottság elnöke, de a tanácskozáson mégis csak egy ember.

Hogy ugynevezett pedagógiai tanácskozásra most utólag a tanítókat is egybehívják, ez már inkább a hivatalos konferenciát jelenti. Helyes, sőt nagyon üdvös és dicsérendő ez is, de hogy amoda is nem hívtak több tanítót, az menthetetlen eljárás.

De térjünk vissza arra a neheztelt határozatra. Valjon azok a „bizonyos pesti tanítók“ csinálták-e azt?

Az Országos Bizottság hivatalos lapjából idézem a következő sorokat: „Gábel Jakab zárszavában ragaszkodik a pótindítványhoz. Ha a miniszter nem halasztja el az ankétet, kéri az elnököt, hogy az ankétén ne vegyen részt.“

Gábel Jakab érdemes kartársunk pedig nem pesti tanító, hanem nagyváradi izr. tanító.

Gábel kartársunk kérelme, mint indítvány, a törvényjavaslat visszavételére vonatkozó első két indítvánnyal együtt egyhangulag elfogadtatott.

Igaz, hogy a határozatnak egyhangulag való kimondásához mi „bizonyos pesti tanítók“ szavazatunkkal szintén és szívesen hozzájárultunk, de hiszen a javaslat visszavételére, valamint az elnök távollmaradására vonatkozó indítvány megszavazásánál is az egyhangulag szavazók között meglepetéssel és nagy örömmel láttuk velünk együtt szavazni Ujvári Bélát is, a kormány hivatalos lapjának szerkesztőjét.

Hát ha már valakit hibáztatni kell azért a határozatért, miért éppen a „pesti tanítókat“ kell hibáztatni?

Most a Tanítók Otthona állásfoglalására térek rá. Hogy ott a törvényjavaslatot milyen módon, milyen modorban tárgyaltuk, arról valóságos legendák keringenek.

Pedig hát csak az történt, hogy nagyon komolyan és nagyon mélyrehatóan tárgyaltuk a javaslatot. Dicsérni — nem dicsértük. Hogy egy erősebb, de a javaslattal szemben még mindig nem elég erős szó is elhangzott, az érthető és elkerülhetetlen volt. De ebben nem az elkeserített tanitóság a hibás. Álljon elő a botránkozató! És elvégre is: egyhangulag hozott határozatainkat nyilvánosságra hoztuk, tessék megmondani, van-e abban egy pont is, mely arra vall, hogy a pesti tanítók fegyelmezetlenek! De — ismétlem — maga a tárgyalás is oly komoly, mélyen járó tárgyalás volt, hogy azzal csak azok nem elégedtek meg, akik abban reménykedtek, hogy a tanitóság most dicsérő szövegeket fog majd zengedezni.

Maga az Otthon hivatalos lapjának érdemes szerkesztője, aki az *ő egyéni* véleménye szerint a javaslatot helyesli, (! Szerk.) mert nem csupán tanító-ügynek, de az egész nemzet ügyének tekinti azt, támadó cikkében sem tud a Tanítók Otthona társadalmi szakosztályának határozata ellenében egyebet mondani, minthogy az alapszabályszerűleg, helyesebben: munka-programmszerűleg megállapított formális eljárást nem tartotta be a szakosztály. Nem, mert lehetetlen volt, mert felesleges volt. Hiszen a szaktanácskozás előtt 2 nappal holmi formák betartása miatt ilyen fontos ügyben nem szabad késlekedni. Sőt kötelessége volt a szakosztálynak a gyors cselekvés, mert rendkívüli közgyűlés összehívására már nem volt idő, a szakosztályi ülésen pedig annyi tagja vett részt az Otthonnak, hogy érdemileg az a szakosztályi ülés a Tanítók Otthona nevében mondhattott ki határozatot. De jogosan is tehette ezt a szakosztály, mert ilyen esetekben az alapszabályzat megengedi, sőt kötelességévé teszi az intézkedést, az elnökség, illetve a választmány, vagy közgyűlés utólagos jóváhagyása mellett.

Azt a felfogását az Otthon hivatalos lapja érdemes szerkesztőjének, hogy a törvényjavaslat nem csupán tanítóügy, hanem az egész nemzet ügye, tehát a tanitóság ne helyezkedjék az osztályérdek szempontjára, azért nevezhettem *egyéni* felfogásnak, mert abban az általános felfogásban, hogy a tanitóság létkérdése a nemzeti kultúra, tehát a nemzet ügye, ma már maga a nagy társadalom is az egész tanitóság mellé áll, sőt a hivatalos körök is azt vallják. De könnyebb ezt szóval vallani, mert a cselekedet itt nem csupán nehéz, *de nyaktörő feladat*.

Mert csak a bátorság hiányán mulik, hogy 35 esztendei nyomorgás, kunyorálás, biztatgatás és reménykedés után harmadszor igtatják törvénybe a 300 frtos tanítói kezdő fizetést!

Valóban vigasztalan, gyötrelmes látvány, hogy a magyar nemzeti kultúra vezérférfiainak mindig abban kellett nagynak és elhatározottnak mutatkozniok, hogy miként bírnak ragaszkodni ahhoz a

legkevesebb fizetéshez, ami a nemzeti kultúra munkásainak a militarizmus dusan megterített asztaláról lehulló morzsákból jut.

A hadügyminiszterek mindig a *lehető legtöbb* költségek és tisztifizetések megszavazásához kötik tárcájukat, a magyar kultuszminiszterek pedig szintén tárcájukat kötik, de a — *lehető legkisebb tanítói fizetéshez!*

Igy aztán jelentenek-e egyebet jóakaratu szavaknál még az oly komoly és nagyszabású kulturpolitikusnak is, amilyen *Berzeviczy* Albert, ezek a szavai: „Népnevelési ügyünk sürgős reformot igényel s a helyes reform csak abban az irányban kereshető, melyet e javaslat megjelöl. Ez az irány: a nemzeti szellemű sikeres népnevelésnek egyfelől anyagi és szellemi föltételeit megteremteni, másfelől azt hatályos felügyelettel és ellenőrzéssel biztosítani. Az anyagi föltétel főképp a *tanerők tisztességes ellátása* mindenfajta nyilvánossági jogot élvező iskolánál, a szellemi föltétel a tanerők képzési színvonalának emelése s biztosítása különösen annak, hogy Magyarországon minden népiskolai tanerő az állam iránti hűség és odaadás szellemétől legyen áthatva — — —“ (*Berzeviczy* A. beszédéből, melylyel a szaktanácskozást megnyitotta.)

Dé hát, kegyelmes miniszter ur, az az anyagi föltétel: a *tanerők tisztességes ellátása*, hogyan biztosítható 300 frtos kezdő fizetéssel és 400 forintos minimummal?! — Hiszen ha a tanítót a szegénységbe ennyire lesüllyesztik, sőt még a jobb jövő reményétől is megfosztják egy ember-öltőre, hogyan várhatják tőle, hogy nagy eszméket tudjon és bírjon lelkébe fogadni és megtartani és hogy nemzeti nagy missziót tudjon szolgálni!? Hiszen a vasuti szolgák a 350 frtos kezdőfizetés miatt sztrájkba mentek! Ezt a tanítók nem tehetik, de nem is tennék, ne is tegyék soha! De kit terhel a felelősség, ha a szocialisták körébe és karjaiba kergeti őket az élet anyagi, erkölcsi és szellemi nyomorusága; — az a rettenetes helyzet, amire bátortalanságból kárhóztatják a hivatásáért buzgolkodó, lángoló lelkességű, teljes intellektussal diszeskedő magyar tanítóságot, amely az egységes magyar nemzeti társadalmon alapuló egységes magyar nemzeti államnak leghűségesebb munkása, amidőn a magyar nemzeti kultúra épületének alapzatánál a homokszemeket hangyaszorgalommal rakosgatja össze és azokat verejtékének cseppjeivel kősziklákká jegecíti.

Mielőtt befejezném leveletem és bizonyos alakban (concrét formában) összefoglalnám Méltóságodhoz intézett kérelmemet, előbb legyen szabad itt idéznem a Budapesti Hirlap jun. 5-iki vezércikkének befejező részét. Ez a nagytekintélyű lap, amely a magyar nemzeti gondolatnak, a magyar észjárásnak, szóval a magyar lélkületnek, a magyar nemzeti szellemnek legigazibb orgánuma, a szaktanácskozás eredményeit összefoglalván, nem hallgatta el azt, amit neki nem is szabad elhallgatnia. Egyéb lapok a tanítói fizetésekről vagy semmit sem szóltak, vagy csak érintették a törvényjavaslatnak a fizetésre vonatkozó részét. A Budapesti Hirlap azonban ezzel szemben kemény, okos bírálatot mond s egyszerűen *téves okodásnak* minősíti a 300 illetve 400 frtos minimum igazolására felhozott argumentumokat. Idézetem így hangzik:

„Elkoptatott közhely immár az a mondás, hogy az iskola lelke a tanító, jó tanító nélkül nincs jó iskola. E javaslat komolyan igyekszik gondoskodni, hogy a tanítók képzése és képesítése megfeleljen a legszigorubb követelményeknek. De a legkitünőbb tanítóképzés és a legmagasabb szintájon álló tanítóképzés sem elégséges annak biztosítására, hogy tanítóink a gyakorlatban igazán jó tanítók legyenek; mert hiszen annak, hogy valaki jó tanító lehessen, nemcsak értelmi és erkölcsi, de anyagi föltételei is vannak. E törvényjavaslat azonban mostohán gondoskodik ez anyagi föltételekről. Megengedjük, hogy ezt lehet mentetgetni az ország pénzügyi helyzetével s holmi összehasonlító táblázatok és kimutatók segítségével, de mindez, a jóhiszeműség föltétele mellett is, egyszerű téves okoskodásnál nem egyéb, szemben azzal az igazsággal, hogy az államban nincsen gyümölcsözőbb befektetés, mint az az összeg, amelyet a nép művelésére fordítunk. A tanácskozás egyik szónoka a közoktatás fejlesztését az állam amaz alapozási műveletének nevezte, amelynek becsületes és hibátlan elvégzése nélkül egyetlen állami és társadalmi intézmény sem építhető fel a tartósság reményével s azért mindenütt van helye akár a fukarságig menő takarékoságnak is, csak a kulturpolitikában nincs; mert a művelődés nem az a fényűvés, amelyről a Metternich-korszak kormányfőfiaiának fölfogása értelmében le kell szoktatni a népet.“

Idézni kellett a jelzett cikknek ezt a részét szóról-szóra; mert ez fényes állásfoglalás a tanítósság anyagi helyzetéért folytatott küzdelmünk mellett. A Budapesti Hírlap állásfoglalása teljes és tökéletes megerősítése mindannak, amit mi mondtunk s amiért bennünket a fegyelmezetlenség vádja ért.

Hogy inkább a modor, mondjuk modortalanság az, amit nekünk szemünkre vetnek, — szinte hallom az ellenvetést.

Hát azok mire mentek, akik a miniszteri előszobákban alázatosan könyörögtek és görbedeztek folyton? Használt valamit az ő alázatos modoruk? A tanítósságnak nem használt semmit — egyeseknek nagyon sokat.

Hogy az a kemény küzdelem, amelybe a budapesti tanítók fogtak, mit használ majd és hogy válik be harci modoruk (mert csak erről és nem modortalanságról lehet beszélni) ez még a jövő titka. Ez bizonyos. Ez a harci modor egyeseknek nem használ, sőt sokat árt, de ez már tiszta bizonyíték amellelt, hogy az egésznek nem léssen ártalmára. Hogy valóban eredményei is legyenek, ennek a tüzes modoru harci küzdelemnek, arra nézve valóban a *fegyelmezettség* hiányzik közülünk: a kicsinyeknek erős szervezetté, hatalommá való tömörülése és az abban való fegyelmezettség.

Mihelyt ezt megtudtuk teremteni, akkor többé nem leszünk mi — fegyelmezettlenek! Erre a hatalmas szervezkedésre kérem én fel Beöthy Zsoltot vezérünkül! Erre a hatalmas szervezkedésre, mely az egységes magyar nemzeti társadalom megteremtését tűzné ki céljául, amely társadalom elég erős, elég tudatos, elég hatalmas lenne arra, hogy a magyar nemzeti kulturának komoly szolgálatát megkövetelje a hatalom minden emberétől kivétel nélkül.

Jöjjön és fegyelmezzzen bennünket Méltóságos Uram!
Budapesten, 1904. jun. 8-án.

Hazafias tisztelettel készsége szolgálja és hive:

Száva János,
„pesti tanító.“

* * *

A valósággal teljesen megegyező Száva kartársamnak az a felfogása, hogy az én mult heti felszólalásomban „egyéni vélemény“ fejeződött ki. Az Orsz. Bizottság határozatára vonatkozólag ez az „egyéni vélemény“ nem is támadt volna, ha tudomással birtam volna arról, hogy ez a határozat egyhangulag és azokból az okokból az amelyet, amelyekből a Bizottság azt tényleg hozta. Engem hivatalos elfogalaltság távol tartott attól az üléstől. Ha az ott történekről kapott információ teljesen hű lett volna, akkor azt az „egyéni vélemény“-t semmi esetre sem írom meg.

Ami az Otthonban történekre vonatkozó részt illeti, az is „egyéni vélemény“, de semmi esetre sem „támadó“, mint Száva kartársam mondja. Megmondtam ott, a mult heti cikkemben, hogy magát a bírálatot nem kifogásolom; „egyéni vélemény“-em szerint csupán a keretet lehetett volna megfelelőbben választani és pedig abból a szempontból, hogy az egész nemzetet érdeklő nagyfontosságú kérdésben elhangzó szavaknak a megfelelőbb keret is nagyobb súlyt adjon.

Ez volt az intencióm és semmi egyéb. Hogy mi közöttük a „holmi formák“ fölött is véleményeltérések származnak, abban semmi bajt nem látok. Sőt ebben látom a bizonyosságát annak, hogy nem egymásíránt táplált rokonszenv vagy ellenszenv irányítja cselekedeteinket, hanem a lelkiismeretes gondosság s az egymás által sem befolyásolható „egyéni“ becsületes meggyőződés.

Ha a dolgok lényegében való egyezésünk közben a formáknak az egyikünk több, a másikunk kevesebb fontosságot tulajdonít, az még korántsem jelent egymás ellen való „támadást“. Szerkesztő.

* * *

Az Elnökség f. hó 9-én tartott ülésében elfogadta a Társadalmi szakosztálynak a népoktatási reformjavaslatra vonatkozó következő határozatát:

I. A Magyar Tanítók Otthona a népoktatási törvények revíziója tárgyában a következő álláspontot foglalja el:

1. Kivánja a mióden napki iskolakötelezettségnek nyolc évre való kiterjesztését és a népiskolai általános tandíjmentességet.

2. Kivánja, hogy egy tanító legfeljebb csak 60 gyermeket taníthasson egyszerre.

3. Gyenge tehetségű gyermekek oktatásáról külön gondoskodás történjék.

4. A tanítás minden iskolában magyar legyen.

5. Tanítóképezdéket csak az állam tarthasson fönn, a meglevő felekezeti képezdek államosíttassanak, a tanítóképzés színvonala emeltessek.

6. Minden magyar néptanító fizetése legalább akkora legyen, mint a XI. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselőké és ehhez a fizetéshez járuljon 5 ötdéves korpótlék 200 koronájával.

7. A törvényben megállapított fizetést a tanító *tényleg* megkapja.

8. A tanítót szabályszerű fegyelmi eljáráson kívül büntetéssel vagy birsággal sújtani nem lehet.

9. A közoktatásügyi miniszter által összehívott minden oly tanácskozáson, melynek tárgya a népoktatás, vagy tanítók érdeke, a meghívottaknak fele néptanító legyen.

II. Minthogy a miniszteri tervezetben ezek az elvek nincsenek meg, sőt a javaslat ezekkel az elvekkel sok tekintetben egészen ellenkező álláspontot foglal el: a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Magyar Tanítók Országos Bizottsága útján fölkérendő, hogy a népoktatási törvénynek revízióját célzó javaslatot az itt kifejtett szelvényben dolgozza át és annak további ankétszerű tárgyalása előtt a folyó évi július elején megtartandó VI. egyetemes tanítógyűlés javaslatát hallgassa meg.

*

Ez a határozat a „Népnevelők Lapja“ f. évi jun. 5-én megjelent 23-ik számában „Elhirtelenkedések“ címén közölt cikkünk érde mire való elintézéseül szolgáljon.

Az egyetemes tanítógyűlés ügye.

Tájékoztató a VI. Egyetemes Tanítógyűlés tagjai részére.

Az elszállásolás részint iskolaépületekben, részint szállodákban történik.

A nők minden iskolaépületben külön termekben lesznek elszállásolva.

Az iskolaépületekben fekvőhelyül kellő felszereléssel ellátva részint ágyak, részint matracok fognak szolgálni.

Ágyak után személyenként tisztogatással együtt naponként 80 fillér, matracok után 60 fillér lesz fizetendő.

A szállodák közül azokkal léptünk megállapodásra, amelyekben a szállásdíj tetemes leszállítására mellett teljesen kielégítő elhelyezést s kényelmet biztosíthatunk. Ezek a következők:

Budapest-szálloda IV., Bécsi-utca 2, személyenként 1 kor. 60 fillér.

Continental-szálloda V., Nádor-utca 22, személyenként 1 kor. 60 fillér.

Hattyu-szálloda VII., Kerepesi-utca 4, személyenként 2 kor.

József főherceg-szálloda VIII., Baross-tér 2, reggelivel együtt, személyenként 1 kor. 80 fillér.

Központi-szálloda VII., Baross-tér 23, személyenként 2 kor. 40 fillér.

Metropol-szálloda IV., Kerepesi-ut 58, személyenként 2 kor. 40 fillér, egy napos vendégnek 3 kor.

Nádor-szálloda IV., Vámház-körut 4, személyenként 2 korona.

Orient-szálloda VII., Kerepesi-ut 42, személyenként 1 kor. 60 fill.

Páris-szálloda VI., Váci-körut 25, személyenként 2 kor.

Rémi-szálloda VIII., József-körut 4, személyenként 2 kor.

Ezek előrebocsátása után kérjük kedves kartársainkat, hogy legyenek szivesek **e hó 18-ig** az alábbi címünkre okvetlenül bejelenteni, hogy a rendelkezésünk alatt álló szállások melyikére tartanak számot, hogy így a szükséges számú szálláshelyet idejében biztosíthatjuk.

Kénytelen vagyunk kijelenteni, hogy az e hó 18-án tul jelentkezők elszállásolásáért felelősséget már nem vállalunk.

Kérjük továbbá az Egyetemes Tanitógyűlés t. tagjait, hogy a fővárosba indulásuk előtt 3—4 nappal értesítsék a Rendezőbizottság irodáját a legnagyobb pontossággal arról, *hogy mely napon, melyik órában, hány perckor, melyik állomáson érkeznek meg Budapestre*, hogy fogadásukról és kalauzolásukról gondoskodhassunk.

Az érkező tagtársak az állomásoknál keressék ezt a felírást (feltunő helyen fogjuk kifüggeszteni): „*VI. Egyetemes Tanitógyűlés*“.

Rendezőbizottságunk *fehér karszalagos* megbizottait ott fogják feltalálni.

Előzőleg kérünk értesítést arranézve is, hogy ki *hány napra* és *mely napokra* óhajtja az elszállásolást igénybe venni.

Azok, akik az iskolaépületekben levő szállásokra tartanak igényt — a bejelentéssel egyidejűleg — legyenek szivesek a VI. Egyetemes Tanitógyűlés pénztárához (VIII., József-körut 8.) a szállásdíjat annyi napra beküldeni, amennyire az elszállásolást igénybe venni kívánják.

A bejelentések vétele után a szállásjegyeket t. kartársainknak kellő időben meg fogjuk küldeni.

Az Egyetemes Tanitógyűlés tagjai részére úgy az államasutaknál, mint a többi közlekedési vonalak igazgatóság-

gainál féláru utazási kedvezményt kért a Rendezőbizottság. Az elintézés után ezeket is kellő időben eljuttatjuk a t. tagtársakhoz.

Kartársi üdvözlettel

Budapesten, 1904. június hó 1-én.

A VI. Egyetemes Tanitógyűlés
Rendezőbizottsága.

*

Alaptalan híresztelések.

Az egyetemes tanitógyűlés Rendezőbizottságának elnökségét vidéki kartársaink riasztó hírekről értesítik. E szerint az a hír járja be vidéki kartársainkat, hogy az egyetemes gyűlés nem lesz megtartva, mert a kormány be fogja tiltani.

Ezekkel a hírekkel szemben mindenkinek tudomására hozzuk a következő tényeket:

1. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumból *Makay* osztálytanácsos úr aláírásával május 26-iki keltezéssel 42.259. számú értesítés érkezett a napokban a VI. Egyetemes Tanitógyűlés elnökségéhez arról, hogy az Országos Tanszermúzeum és a Paedagogiai Könyvtár az egyetemes gyűlés ideje alatt megtekinthető lesz.

2. A közoktatási miniszter úr az egyetemes tanitógyűléssel kapcsolatban rendezendő tanszerkiállítás támogatására 4000 koronát utalványozott s azt a kiállítást rendező bizottság már fel is vette.

3. A kereskedelmi miniszterium szintén kilátásba helyezte az az egyetemes tanitógyűléssel kapcsolatos kiállítás anyagi támogatását.

4. A kereskedelmi miniszter úr a nála járt küldöttségnek kijelentette, hogy — utána néz a dolognak, s ha meggyőződik, hogy az országos tanítói gyűlések tagjai eddig kaptak féláru utazásra szóló kedvezményt, azt most is megadja.

5. Budapest székesfőváros hatóságától ígéretet kapott a Rendezőbizottság, hogy a város az egyetemes tanitógyűlésre jövők elszállásolására a kijelölt iskolákat hálóhelyekül felszereli.

Ezekkel a tényekkel szemben a kormány betiltó szándékáról szállongó hirt tájékoztatlanságból vagy épen rosszakaratból származó koholmánynak kell tekinteni.

Budapest, 1904. június, 10-én.

Nagy László s. k.
a Rendezőbizottság elnöke.

Szabó B. László s. k.
a Rendezőbizottság főtitkára.

A tanítónők egyenjogúsítása a férfitanítókkal.

(Vége.)

Mennyivel változatosabb világitásban jutnának az egyes eszmék megvitatás közepett kifejezésre, ha azokat nemcsak a férfitanítók tennék vizsgálódás, kritika tárgyává. Mily sokat nyerne a tanító-nőikar önállóságban és a tanítóikar munkaerőben. Nemcsak általános emberi szempontból, de speciális szempontból is nagyobb teret kell engedni a tanítónőknek. Vagy nem furcsa-e az, hogy a jelenben a tantestületek közösen küldenek az iskolaszékbe tagot, de csak férfiakat, míg a nők teljesen mellőzve vannak. Ha nekünk, férfiaknak, vannak különös érdekeink, nekik is vannak; jó azokat megvédelmeznünk nekünk is, nekik is. Miért ne lehetne tehát iskolaszéki tag a tanítónő is! Vagy annyira hivatottaknak érezzük mi, férfiak, magunkat a nőnevelés minden legapróbb, legintimebb dolgainak megítélésére, hogy a nőnek beleszólási jogát itt is teljesen mellőzni akarjuk? Én úgy hiszem, hosszabb gondolkodás után és igazságérzetünk alapján sokan megnyitnók a tanítónők előtt az iskolaszéki tagság kapuját. Ez volna az első lépcső, azután következnek a második: a *közoktatási bizottsági tagság*. Igen! Mert ma, midőn a főváros tanítószékének a fele nőkből áll, nem lehet annak a tanítónői gárdának tantestületi választójogát eltüntetni. Hogy mennyire nem, kiviláglik abból, hogy a tanító-nőikar is követelte. Hanem jelenleg itt is csak úgy vannak, mint az iskolaszéki tagságnál, hogy csak activ választójoguk van meg, — illetőleg lesz meg — de nem a passiv is. Ez pedig nem jól van így, mert az activ választójog segítségével még nem jutnak a tanítónők teljes jogaikhoz, legfőlebb szavazatuk mennyiségével irányítani, vagy ellensúlyozni fogják a választást. Magábanvéve, a régebbi állapotokhoz képest, már az activ választójog is haladást jelent, — de a teljes érvényesülést a passiv választójog juttatná diadalra. Ezt azonban az illetékes körök azért nem óhajtják és segítik elő, mert ez egyet jelent a közoktatásügyi bizottsági tagsággal. Arra pedig nem mutatkozik a tanügyi körökben hajlandóság, hogy itt nők is helyet foglalhassanak. Okaik, melyeket ellenvetésül használnak, talán nem is megdönthetlennék. Mert ha a férfitanítókra, azoknak tapasztaltságára, szak tudására szüksége van ennek a bizottságnak, — akkor nem állíthatja senki, hogy a nőtanító képzettségét, arravalóságát, női gondolkodását jellemvonásait is sikerrel föl nem használhatná. Fordulnak elő oly dolgok, vitatkozások, kérdések, melyek a főváros nevelésügyét hivatják előmozdítani, s mégis a tanítóvilágnak csak egy része vehet ottan képviselőileg részt: a tanítónők nagy serege számüzve van onnét, mintha őket az ott felvetett kérdések nem is érdekelnék.

Pedig az ő képviselőiknek is van ott helye igazság szerint. Nekik is vannak mondanivalóik, elveik, megérlelt, szerzett tapasztalataik, eszméik, melyeknek felhasználásával tagadhatatlanul javulnának közoktatási viszonyaink. Ezt merem hinni úgy általános, mint különleges szempontból. Általános szempontból, mert a tanítás-nevelés minden részleténél előfordulnak olyan tárgyalások, melyeket a női

megfigyelés, a női szem észrevétele jobb, helyesebb megvilágításba helyezhet; — különös szempontból, mert a tanítónői lélek saját melegségével egyéniségével töltheti meg azt a nevelési világot, amit mi férfiak nemünkönél fogva észre sem vehetünk.

De van a közoktatásügyi bizottságnak egy igen fontos joga: a tanítójelölés. A tanítóképviselőnek itt szép szerepe van; az ifju, kezdő tanítónak lehet igazi pártfogója, ajánlója. De vajjon a tanítónők érdekében tehet-e annyit, mint a férfitanítókért? Nem. Azért pedig, mert nem is ismeri úgy őket, mint a férfitanítókat.

Azonban még más téren sem találunk egyenlőséget a tanítók és tanítónők között. Nevezetesen az iskolai felügyelet terén. Ezt a szerepet, amennyire szükség van rá, a fővárosban és vidéken is férfiak töltik be mindenütt, úgy a fiu, mint a leányiskoláknál. Most, midőn a fővárosi iskola-felügyelői állások szervezésének az eszméje már-már diadalra jutott, érdekes erről szólni, mivel a tanítónőkre ez sem volt tekintettel. Főleg azért említem ezt a tényt föl, mert a végleges szervezésig a tanítónőknek is állást kell foglalniok, hogy legalább is egy felügyelői állást nekik is juttassanak jól felfogott érdekükben.

Idáig a tanítónők csak a kézimunka felügyeletével voltak megbizva, ezzel be volt fejezve ilyen megbizásuk. Az olyan megbizás azonban, mely a leányiskolák szellemének megfigyelését tette volna feladatává valamelyik tanítónőnek, olyan nem volt sem a multban, nincs a jelenben, s hogy a jövőben lesz-e? — az az illetékes tényezők belátásától, akaratától függ. Pedig szükség volna rá. Az új terv annyira okvetlen szükségessé teszi olyan tanítónői megbizás szerzését, mely a leányosztályokban újabban behozott torna- és rajzoktatást figyeli meg, különösen a nő fizikuma, szervezete, hajlama és arravalósága tekintetéből. — Ha pedig a főváros véglegesen szervezni fogja a felügyelői állásokat, abból a tanítónőknek is juttassanak legalább egyet, kinek főleg a főváros leánynevelésének intenzívebb tétele volna főkötelessége.

Sőt óhajtanám ezt az eszmét országossá tenni, hogy, midőn majd elérkezik a járási felügyelet szervezésének ideje, abból ne maradjanak ki a tanítónők sem. Vidéki nőnevelésünk még nagyon hiányos, csak a városokban találjuk ennek fejlettebb irányait. Ha a nők is segítségére volnának megfigyelésük, tanulmányozásuk által a férfifelügyelőknél, harmónikusabb lenne a két nem nevelése, oktatása. Így nem mondható ideálisan annak, mert a férfi mindig a maga szempontjából vizsgálódik, míg a női szempontoknak nem mindegyike érintődik, — természetesen a leányiskolák rovására.

Ezzel a végére jutottam abbéli óhajításomnak, melyet a nőknek a tanfelügyelet terén kívánnék. Ha sikerül azt elérniök, hogy majdan a fővárosi és a járási tanfelügyeletben alkalmazást nyernek, ezzel nagy lépést tettek ahhoz az ideához, hogy a megyei tanfelügyeletnek is részesei lehessenek, mint segéttanfelügyelők. Ez azonban még oly messze távlatban esik, hogy róla a jelenben még nem beszélhetünk.

Nézzünk azonban a dolog legvégére, a tanítónők nyugdíjára,

végellátására is. Bizony itt sincs egyenlőség. A tanítónő egész életén át fizeti a nyugdíjárulékot épen úgy, mint más és ha meghal, az tiszta haszon a nyugdíjalapra. Igaz, hogy erre az a felelet, hogy hiszen kiutalványozzák a szolgálati nyugdíjat, ha nyugdíjba megy, épen úgy, mint a férfiaknak. Igen, ez így van, de nagyon kevés azok szerencsések száma, kiknek a gondviselés megengedi a nyugdíj élvezetét. A legtöbben a kathedráról lépnek a koporsóba s még csak a temetés árát sem fődözi a nyugdíjalap. S ha akad férfi, ki egy tanítónő életét a magáéhoz láncolja s ez szintén a főváros alkalmazottja, az megbűnhődik, mert nyugdíjbefizetései odavesznek s jaj annak az özvegynek, ki a hatóságtól férje halála után nyugdíjat követel. Sőt a fizetést azonnal beszüntetik.

Pedig az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 140. §-a határozottan kimondja, hogy „a tanító halála esetén özvegye és árvái a halálozás napjától számítandó félévig az egész fizetést és lakást élvezik“ — mégis, habár ezen törvényszakasz eddig *kifejezetten* hatályát el nem vesztette, a férjezett főv. tanítónők ettől teljesen elesnek. Főleg pedig azért, mert ezen jogukat maguk a főv. tanítónők sem igen óhajtották érvényesíteni, jogaik ismeretének hiányában.

Az meg épenséggel jogtalan dolog, hogy az 1891. évi XVIII. t. c. 6 §-át, mely úgy szól, hogy „A nőtanítók a férfitanítókkal az ellátási igény elbírálásánál úgy a jogok, mint a kötelezettségek tekintetében egyenlőknek tekintendők,“ — a főváros még máig sem respektálja. A székesfőváros a törvény parancsának még ma sem tett eleget; azoktól a jogoktól, melyeket más állami és felekezeti kartársaink már évek, sőt évtizedeken át élveznek, — a fővárosi tanítónők elesnek.

Az elmondottak alapján kérem a szakosztályt, mondja ki:

1. Azt az eszmét, hogy a székesfővárosi nőtanítók egyenlő jogokat nyerjenek a férfitanítókkal, elvben elfogadja és a kivitelben minden erejével támogatja.
2. A tanítónők a tantestületi élet minden megnyilvánulásában számuknak és erkölcsi sulyoknak megfelelő tért nyerjenek.
3. A tanügyi közszolgálat érdekében lehessenek iskolaigazgatók; addig is, míg ezen állások részökre kreáltak, az érdemesebb tanítónők kapjanak *igazgatói címet* azzal a fizetési különbözet felével, mely a rendes I. foku tanító és az igazgató fizetése között van.
4. Lehessenek iskolaszéki tagok.
5. Kapják meg ne csak az activ, hanem a passiv választójogot is, hogy így helyet foglalhasson képviselőjük a közoktatásügyi bizottságban.
6. A majdan szervezendő fővárosi szakfelügyelői állások közül a leánynevelés és oktatás érdekében legalább egyet a nőknek is juttassanak.
7. A tanítói nyugdíjtörvény 1868. XXXVIII. t. c. 140. §-ának és az 1891. XLIII. t. c. 6. §-ának alkalmazását a főv. tanítónőkre is elismertetni kívánja.

8. Mindezen kívánságoknak összefoglalása céljából bizottságot küld ki, melynek feladata lesz a szakosztály őszi ülésén ezt a kérdést tanulmányozni, az eredményt összefoglalni s a legkiterjedtebb agitációt megindítani.

Simon Lajos.

A tanítói pragmatika.

(Folytatás).

XII. FEJEZET.

A tanítók előléptetése.

169. §. A tanítók más állásokba való előlépése a következőleg történik:

1. Oly elemi iskolai tanító, ki a nevelés-tudomány terén, vagy tudományszakban értékes irodalmi működést fejt ki, felső nép- vagy polgári iskolához segédtanítónak nevezhető ki; s ha legalább három évig ez alkalmazásban is kifogástalanul működött, rendes tanítónak léptendő elő.

2. Óvó-, vagy tanítóképzőintézeti segédtanító lehet, aki az elemi iskolánál legalább 10 évet szolgált, a neveléstudomány megfelelő szakában tudományos értékű érdemeket szerzett.

Ha, mint segéd, három évig gyakorlatilag is kifogástalanul működött, rendes tanítónak léptendő elő.

3. Segédtanfelügyelő lehet, aki az elemi iskolánál legalább 10 évet szolgált, s a neveléstudományi irodalom terén szerzett érdemen kívül a társadalmi és tanügyi politika iránt való kiváló érzékkel tapintattal bíró egyénnek s jeles adminisztratív tehetségnek bizonyult.

Ha, mint segéd, három évig kifogástalanul működött tanfelügyelővé léptendő elő.

Minden felső nép-, és polgári iskolai, óvó, és tanítóképzőintézeti állás elengedhetlenül nyilvános pályázat útján töltendő be, s a folyamodók közül első sorban azok az elemi iskolai tanítók veendő figyelembe, akik az előbbi §. 1. illetőleg 2. pontjában foglalt feltételeknek megfelelnek.

Ha a pályázat alatt lévő állás nem segédtanítói, hanem rendes, az előléptendő elemi iskolai tanító ezt az állást is betölti, de csak segédi minőségben, s a három évi rendes tanítói működés után nyeri el a rendes tanítói minőséget.

170. §. A kir. tanfelügyelőségeknél az állások szintén elengedhetlenül nyilvános pályázat útján töltendők be, s a pályázók közül az elsőbbségi igény a következőleg állapittatik meg:

1. Tanfelügyelői állásra első sorban a tanítóképzőintézeti alkalmazottak (igazgatók, tanítók,) másodsorban a polgári iskolai alkalmazottak (igazgatók, tanítók); mindezek csak abban az esetben, ha a 169. §. 3. pontjában kikötött feltételeknek is megfelelnek, harmadsorban az elemi iskolai tanítókból a 169. §. 3. pontja értelmében lett segédtanfelügyelők.

Ha azonban az első- és másodsorban említett pályázók között

a 169. §. 3. pontjában kikötött feltételeknek mindenben megfelelő egyén nem akadna, akkor az elemi iskolai állásból segédtanfelügyelővé lett egyéneké az elsőség.

1. Segédtanfelügyelői állásra elsősorban a 169. §. értelmében arra alkalmas elemi iskolai alkalmazottak (igazgatók, főtanítók, tanítók), s csak ezután következhetnek a más képesítés alapján folya-
modók.

171. §. Ha felső nép- és polgári iskolához, óvó- és tanítóképző-
intézethez, kir. tanfelügyelőségekhez a megelőző §-ok értelmében
segédi minőségben elemi iskolai tanító nyer alkalmazást, kinevezési
okmányában mindenkor kiteendő a kikötés, hogy: „ha három év
alatt ez alkalmazásban arravalóságát gyakorlatilag és sikeres működés
által beigazolni nem tudná, minden igénytámasztás nélkül tartozik
újra az előbbinek megfelelő elemi iskolai állást elfoglalni.“

Ez esetben az illető hatóság köteles az elemi iskolához vissza-
térő egyénnek az előbbinek teljesen megfelelő állást adni. Az ideig-
lenesen így eltöltött segédi évek az elemi iskolai nyugdíjnál s min-
den egyéb jogigénynél ép úgy számítanak, mintha egyfolytában
elemi iskolánál működött volna.

Azokra nézve, akik felső nép- és polgári iskolához, óvó- és tan-
ítóképzőintézethez, illetőleg kir. tanfelügyelőséghez véglegesen elő-
léptek, a nyugdíj, vagy egyéb jogigény iránt a szolgálati évek az
elemi iskolánál eltöltött idő hozzáadásával számíttatnak, s nyug-
díjuk a nyugdíjaztatás idejében betöltött állásnak megfelelően jár ki.

172. §. Állami, vagy községi felső nép- és polgári iskolákhoz,
óvó- és tanítóképzőintézetekhez, ugyszintén kir. tanfelügyelőségekhez
elemi iskolai tanítók előléptetése nem csupán az állami és községi
iskolák tanítói közül történik, hanem minden tekintet nélkül az iskola-
fentartóra, a kiválasztás csupán aszerint történik, hogy ki mutat fel
legnagyobb arravalóságot. (Folyt. köv.)

Alkér Hermina †

Gyérülnek soraink — és mi fogyunk. Bár mindennapi a halál
— és mégsem megszokott — mégis megrendülve állunk meg előtte,
valahányszor megnyílik a föld s egy-egy szeretett halottunkat öleli
magába. A székesfővárosi tanítótestületet mély gyász érte ismét. Meg-
boldogult Alkér Gusztáv alpolgármester testvérhugát temettük.

Egy azok közül való volt ő, kinek személyét kevesen ismerték,
— de annál többen áldották benne a buzgó tanítónőt. Családjá s az
iskola volt az ő világa és ebben a szűk körben mérhetetlen szerény-
sége- és előzékenységével mindenki tisztületét biztosította magának.
Hiszen a 30 évből, melyet a tanítói pályán töltött éretyekben gaz-
dagon, abból 20 év a váci-uti tanítótestületnek jutott szerencsés osz-
tályrészül — és mi mindenkor szeretjük, mindenkor tiszteltük. —
Megrendülve álljuk ma körül a sirt — zokog a tarka kép — kicsi-
nyek és nagyok — tanítvány és testület búcsúzik tőle ma — búcsú-
zik tőle a — viszontlátásra.

VEGYESEK.

— **A király a Tanítók-Házában.** Ő felsége a főváros nagy közintézményeinek látogatása közben legmagasabb figyelmét kiterjesztette a Ferenc-József-Tanítók-Házára is. Junius 7-én délben két óra után érkezett a felbogozott épületbe, ahol *Berzeviczy* miniszter fogadta miniszteriumának s az Eötvös-alapnak főembereivel. Teljes elismerését fejezte ki a magyar tanítók humánus törekvései iránt. „Ismerem — úgymond a felséges úr — a tanítók nehéz helyzetét s fontos gazdaságos feladatát; uralkodói gondjaim közé számítom helyzetük javítását, illetőleg feladatuk teljesítésének előmozdítását.” A király az egész épületet megtekintette s meglegegedésének kifejezésével távozott.

— **Meghívás.** Folyó hó 18-án szombat délelőtt 9 órakor az Erdélyi-u. iskolában (II. em. 6. oszt. tanterem) mutatjuk be ez évben kísérletezett módszerünket a növény és ásványtani oktatásból. Az érdeklődőket örömmel várjuk. *Scriba Emma, Budinsky Károly.*

— **Tanulmányi kirándulás.** A VI. ker. Angyalföldi iparostanonciskola felsőbb osztályainak tanulói *Csáky Elek, Diószeghy Béla, Kíndlovics Pál* és *Szabó István* tanítók vezetése mellett a pünköli szüneti kiránduláson voltak Diós-Győr, Ord és Salgó-Tarjánban, hol a vasgyárat és vasműveket szemléltek meg. Az igazgatóságok mind a három helyen a legszívesebb fogadtatásban részesítették a kirándulókat, a kirendelt hivatalnokok pedig készséggel mutatták meg a gyárak berendezését, a vas feldolgozását.

— **Rajzkiállítás.** A lefolyt tanévben a főváros egyes népiskoláiban több tanító és tanítónő már az új tanítási terv szerint tanította a rajzot, akik e célra rendezett heti 3 órai tanfolyamon a rajzolással és a rajztanítás módszerével gyakorlatilag foglalkoztak. Az új tanítási terv szerint, önálló megfigyelés alapján, természetután készült gyermekrajzokból a székesfővárosi iparrajziskolában (IX., Oroszlán-utca 1.) kiállítást rendeztek, amelylyel a többfelül felmerült kéteyekkel szemben bizonyítékát kívánják adni annak, hogy az új tanítási terv minden irányban megvalósítható. A kiállítás nyitva van junius 7—25-ig d. e. 9—12-ig, d. u. 2—4-ig.

— **A VI. Egyetemes Tanítógyűlés** tagjairól a hét folyamán a következők jelentkeztek: 410. Barna Jakab Budapest, 411. Biró Dániel Budapest, 412. Falabu Teréz Hajdunánás, 413. Mondik Endre Szatmárnémeti, 414. Somlyai Vilma Hajdunánás, 415. M. Székely János Kézdivásárhely, 416. Varga Tivadar Gyöngyös, 417. Szendrey László Hódmezővásárhely, 418. Pál Bálint Gerengy, 419. Funits Rezső Szent-Katarin, 420. Leblauer Lajos Szent-Hubert, 421. Donischer Vilmos Liptó-Benedekfalva, 422. Vita Károly Nagy-Szalánc, 423. Barabás György Sárvár, 424. Bozán Péter Sansebes, 425. Milotay Irma Vismerja, 426. Fűrj Pál Tótmegyer, 427. Littkei Menyhért Tolna-Ujfalva, 428. Ader Sándor Fanafalva, 429. Lipták-Endre Kottova, 430. Szentgyörgyi Mihály Nagysólymos, 431. Kartz Henrich L. Szent-Miklós, 432. Kund Vilmos Sopron, 433. Maté János Gaurén, 434. Szutlár Miklós Fiume, 435. Némethy Zsigmond Szilágysomlyó, 436. Rozgonyi István Kassa, 437. Brozik Pál Nagy-Ag, 438. Csiky István Felvinc, 439. Kántor Lajos Karcsa, 440. Adám János Alsó-Csalogány.

— **Halálozás.** *Györfly* Lajos a nagyszombati kir. majd az esztergomi érseki tanítóképző volt tanára junius 5-én, 48 éves korában elhunyt Esztergomban. *Györfly* János fős. kartársunk, az ismert tanügyi író, testvérbátyját gyászolja a boldogultban.

Tartalom.

— Nyílt levél. — Az egyetemes tanítógyűlés ügye. — A tanítónők egyenjogúsítása a férfitanítóval. — A tanítói pragmatika. — Alkér Hermina. — Vegyesek.

Laptulajdonos: a Magyar Tanítók Otthona.